

ZADANIE IV: KOKOSY Z OCEANII

**** trudne

Poniżej podano wyrażenia w języku witu oraz ich tłumaczenia na język polski.

Witu to język oceaniczny (austronezyjska rodzina językowa) używany w Papui-Nowej Gwinei, między innymi na wyspach Witu i Mudua. Mówi nim około 8000 osób.

tamadia – ich ojciec
liukigu – moje łzy
hagu beti – mój banan
kagu kedo – mój kamień
topomiu – wasza krew
haa hinihini – twoje mięso
hana paido – jej/jego kokos
kokos kabee – twoja noga
rauna – jej/jego (= jakiejś rośliny)
liście memekidia – ich mocz

kaa ruma – twój dom
ngepegu – moja wątroba
kana malala – jej/jego wioska
kadia vaga – ich kanu
limagu – moja ręka
kamiu siot – wasza koszula
tamaa – twój ojciec
hamiu kano – wasze taro
tuu – twoje dziecko
harana – jej/jego (= jakiejś rośliny) nasiona

Taro to kadalne bulwiaste kłącza, z których można wytwarzać mąkę

1. Wiedząc, że 'pień' to *vuvu*, 'głowa' – *baka*, 'głos' – *ngingi*, 'nóż' – *naip*, a 'słodki ziemniak' – *patete*, przetłumacz na witu:

- jej/jego (= jakiegoś drzewa) pień,
- twoja głowa,
- mój głos,
- wasz nóż,
- ich słodki ziemniak.

2. *Boro* to 'świnia'. Co znaczą wyrażenia *hagu boro* i *kagu boro*?

3. *Lalavi* to 'pióra (z ogona)'. Co oznaczają wyrażenia *lalavina* i *kana lalavi*?

Lingwistyka rekreacyjna

Zadania z morfologii, składni i semantyki

Rozwiązanie

1. a) vuvuna, b) bakaa, c) ngingigu, d) kaniu naip, e) hadia
2. kagu boro = 'moja świnia' jako zwierzę, którego jestem właścicielem; hagu boro = 'moja świnia' jako coś do jedzenia
3. lalavina to 'jej/jego (= jakiegoś ptaka) pióra z [jego] ogona', kana lalavi to 'jej/jego (jakiegoś posiadacza) pióra (z ogona jakiegoś ptaka)'

Podanym wyrażeniom w języku witu odpowiadają polskie wyrażenia z zaimkami dzierżawczymi. Jeśli pogrupujemy te wyrażenia według zaimków, zauważymy, że w każdej grupie w wyrażeniach witu powtarzają się pewne części.

mój, moja, moje, moi -gu liukigu - moje łyżki ngepegu - moja wątroba limagu - moja ręka hagu beti - mój banan kagu kedo - mój kamień	nasz, nasza, nasze, nasi -gu x
twój, twoja, twoje, twoi -V, czyli podwojenie ostatniej samogłoski kabee - twoja noga tamaa - twój ojciec tuu - twoje dziecko haa hinihini - twoje mięso kaa ruma - twój dom	wasz, wasza, wasze, wasi -miu topomiu - wasza krew kaniu sio - wasza koszula hamiu kano - wasze taro
jej/jego -na rauna - jego/jej liście harana - jego/jej nasiona kana malala - jego/jej wioska hana paido - jego/jej kokos	ich -dia tamadia - ich ojciec memekidia - ich moc kadia vaga - ich kanu

Części *-gu*, *-V*, *-na*, *-miu* i *-dia* albo są dołączane do jednego wyrazu w wyrażeniu, albo do *ka-* lub *ha-*. Mamy zatem trzy różne metody tworzenia wyrazów dzierżawczych w witu. Co łączy polskie odpowiedniki wyrazów należących do każdej z tych grup? Metoda z użyciem *ha-* jest stosowana w wyrażeniach, w których pojawiają się rzeczowniki oznaczające jedzenie. Metoda z użyciem *ka-* jest stosowana w wyrażeniach, w których pojawiają się nazwy przedmiotów lub miejsc, a więc czegoś, czego możemy się pozbyć lub co możemy opuścić. Trzecia metoda jest stosowana przy wyrażeniach, w których pojawiają się rzeczowniki oznaczające części ciała, części całości. Rzeczowniki z tej ostatniej grupy łączy to, że nie możemy zdecydować o posiadaniu tego, co nazywają.